

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Publii Terentii Comoediae sex

Terentius Afer, Publius

Francofordiae ad Oderam, 1606

Actvs V.

[urn:nbn:de:bsz:31-139622](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-139622)

ACTVS V. SCENAI.

Trochaici quadrati cataleptici, & Senarij Iambici.
Menedemus, Chremes.

EGo me non tam astutum, neq; ita perspicacem esse id scio: Epitafis per-
rictorum

Sed hic adiutor meus, & monitor, & præmonstrator Clitiphonis
Chremes (uenit,

Hoc mihi præstat, in me quiduis harum rerum con- Alias, certo
Quæ sunt dicta in stultum, candex, siles, asinus, scio: tunc
plumbeus: esset iambi-

In illum non potest: nam exuperat eius stultitia hæc cum.
omnia.

Ch. Ohe, tam desine Deos vxor gratulando obrunde-
re,

Tuam esse inuentam gnatham, nisi illos ex tuo ingenio
iudicas,

Ut nihil credas intelligere, nisi si idem dictum est cer-
tes. (Syro?

Sed interim quid illic iam dudum gnatus cessat cum
Me. Quos aut homines Chreme cessare? Ch. ebem, Me-
nedeme aduenis?

Dic mihi Clinix quæ dixi, nuncia sin? Me. omnia.

Ch. Quid ait? Me. gaudere aded ocepit, quasi qui con-
piunt nuptias.

Ch. Ha, ha, he. Me. quid risisti? Ch. serui venere in
mentem Syri

Calliditates. Me. itane? Ch. vultus quoq; hominum
singt scelus.

e

Me.

H E A V T O N T.

M. Gnatas quod se a simulet latum, id dicit? Ch. id.
Me. idem istuc mihi

Venit in mentem. Ch. veterator. Me. magis si magis
noris, putes

Ita rem esse. Ch. ain' tu? Me. quin tu ausculta. Ch.
mane: hoc prius scire expeto,

Quid perdidit: nam ubi desponsam nunciasti filio,
Continuò iniecisse verba tibi Dromonem, scilicet,
Sponsæ vestem, aurum, ancillas opus esse, argentum vt
dares.

Me. Nen. Ch. quid non? Me. non inquam. Ch. nequè lo-
pse gnatu? Me. nihil prorsus Chreme.

Magis vnum etiam instare, vt bodie conficerentur
nuptiæ.

Ch. Mira narras quid Syrus meus? ne is quidem quic-
quam? Me. nihil.

Ch. Qamobrem? Me. nescio equidem, sed te miror,
qui alia tam planè scias.

Iamb. tetr.
catalect.

Sed ille tuum quoq; Syrus idem mirè finxit filium vt
Ne paulum quidem suboleat esse amicam hanc Cli-
niæ.

Ch. Quid ais? Me. mitto iam osculare, atq; amplexari:
id nihil puto.

Ch. Quid est, quod amplius simuletur? Me. vah. Ch.
quid est? Me. audi modò.

Est mihi vltimis conclauæ in ædibus quoddam retro
Huc est intro latum lectus: vestimentis stratus est.

Ch. Quid

ACTVS V. SCENA I.

Ch. Quid, postquam hoc est factum? Me. dictum factum, huc abiit Clitipho.

Ch. Solus? Me. solus. Ch. timeo. Me. Bacchis consecuta est illico.

Ch. Sola? Me. sola. Ch. perij. Me. vbi abiére intro, o-
peruere ostium. Ch. hem,

Clitipa haec fieri videbat? Me. quid nisi mecum vna simul.

Ch. Fily est amica Bacchis Menedeme, occidi.

Me. Quamobrem? Ch. decem dierum vix mihi est familia.

M. Quid? istuc times quod ille operã amico dat suo?

C. Imò quod amicæ. M. si dat. C. an dubiũ id tibi est?

Quenquam animo tam communi esse, aut leni putas,

Qui se vidente amicã patriatur suam? Me. ha, ha, ha

Quid nisi quo verba facilius dentur mihi.

Ch. Derides? merito mihi nun: ego succenseo.

Quot res dedere, vbi possem per sentiscere,

Nisi essem lapis, quæ vidi? vae misero mihi.

At ne illud inultum, si viuo, ferent:

Nam iam. Me. non tu te cohibes? non te respicis?

Non tibi ego exempli satis sum? Ch. præ iracundia

Menedeme non sum apud me. Me. tene istuc loqui?

NONNE id flagitium est, te alijs consilium dare:

Foris sapere, tibi non posse te auxiliariet?

C. Quid faciam? Me. id quod me fecisse aiebas parum:

Fac, te esse patrem sentiat: fac audeat

Senarij iam
bici.

Chremes ag-
noscit er-
rorem ac
stultitiam
suam.

Sulsum est
quod Chre-
meti decane-
tat ipsius
propriam
Philosophi-
am, quasi
suo cum
gladio pe-
tens.

Q 2

Tib

HEAVTONT.

Tibi credere omnia, abs te petere & poscere,
 Ne quam aliam querat copiam, ac te deserat.
 Ch. Imò abeat potius multò quouis gentium,
 Quàm hic per flagitium ad inopiam redigat patrem:
 Nam si illi pergam suppeditare sumptibus
 Menedeme, mihi illhac verè ad rastrores res redijt.
 M. Quod incòmoda tibi in hac re capies, nisi caues?
 Difficilem ostendis te esse, & ignoscas tamen
 Post, & id ingratum. Ch. ah nescis, quam doleam.
 Me. vt lubet.

Quid hoc, quod rogo, vt illa nubet nostro? nisi quid
 est,

Trochaic. Quod mauis. Ch. imò & gener, & affines placent.
 quadrat. Me. Quid dotis dicam te dixisse filio?
 catalect. Quid obtriciuisti? Ch. dotis? Me. ita dico. Ch. ah. Me.
 Chreme,

Ne quid vereare: sùn minus, nihil dos nos mouet.
 C. Duo talenta pro re nostra ego esse decreui satis.
 Sed ita dictu opus est, si me vis saluom esse, & rem
 & filium,
 Me mea omnia bona doti dixisse illi. Me. quam rem
 agis?

Co. Id mirari te simulato, & illum rogitato simul,
 Quamobrem id faciam. Me. quin ego verò, quamob-
 rem id facias, nescio.

Ch. Egone? vt eius animum, qui nunc luxuria & lasci-
 nia

Diffluit,

ACTVS V. SCENA I.

Diffluit, retundã, redigam, vt, quã se vortat, nesciat.

Me. quid agis? Ch. mitte, ac sine me in hac re gerere
mibi morem. Me. sino:

Itãne vis? Ch. ita. Me. fiat. Ch. age iam, vxorem vt ac-
corfat, paret.

Hic ita, vt liberos est æquom, dictis consutabitur.

Sed Syrm. Me. quid eum? Ch. egone? si viuo, aded ex-
ornatum dabo,

Aded depexum, vt, dum viuat, meminerit semper mei
Qui sibi me pro ridiculo, ac delectamento putat.

Non, (ita me Dij ament) anderet hac facere vidua
mulieri,

Qua in me fecit.

Versus per-
ficitur se-
quenti sce-
na.

ACTVS V. SCENA II.

Trochaici quadrati catalectici, mixtis
Iambicis quadratis.

CLITIPHO, MENEDEMVS, CHRE-
MES, SYRVS.

Itãne tandem quæso Menedeme, vt pater

Tam in breui spacio omnem de me eiecerit ani-
mum patris?

Quodnam ob facinus? quid ego tantum sceleris admisi
miser?

Volgo faciunt. Me. scio tibi hoc esse grauius multo,
ac durius,

Cui sit: verum ego haud minus ægrè patior id, qui
nescio,

Q 3

Nec

H E A V T O N T.

Nec ratione capio, nisi quod tibi bene ex animo volo
 Cli. Hic patrem astare aiebat? Me. eccum. Ch. quid
 incusas Clitipho?

Quicquid ego huius feci, tibi prospexi, & stultitia
 tua.

Vbi te video esse animo omisso, & suavia in praesentia

Quae essent, prima habere, neq; consulere in longitu-
 dinem:

Cepi rationem, vt neq; egeres, neque vt hac posses
 perdere,

Vbi, cui decuit primo tibi non licuit per te mihi
 dare,

Abij ad proximos, tibi qui erant: eis commisi, & cre-
 didi,

Ibi tua stultitia semper erit praesidium Clitipho,
 Victus, vestitus, qui in teclum te recepit. Clit. bei
 mihi.

Ch. Satius est, quam te ipso haerede haec possidere
 Bacchidem.

Sy. Disperij: scelestus quantas turbas concini insci-
 ens?

Clit. Emori cupio. Ch. prius quaeso disce, quid sit vi-
 uere

Vbi scies, si displicebit vita, tum istoc vritor.

Sy. Here, licet ne? Ch. loquere. Sy. at. tutò? Ch. loquere.

Sy. quae ista prauitas,

Quae

ACTVS V. SCEENA II.

Quæ amentia est, quod peccaui ego, id obesse hu-
ic? Ch. ilicet,
Ne te admisce: nemo accusat te Syre: ne tu aram
tibi,
Neq; peccatorem pararis. Sy. quid agis? Ch. nihil suc-
censeo,
Nec tibi, nec huic: nec vos est æquom, quod facio
mibi.
Sy. Abijr: ac rogasse vellem. Clit. quid? Sy. vnde mihi
peterem cibum.
Ita nos ab alienauit, tibi iam esse ad sororem intelli-
go.
Clit. Adeon' rem redisse, vt periculum etiam fame
mibi sit Syre?
Sy. modò liceat viuere, est spes. Clit. quæ? Sy. nos esu-
rituros satis.
Clit. Irrides in re tanta, neq; me quicquam consilio
adiuuas?
Sy. Imò & ibi nunc sum, & vsq; dudum id egi, dum
loquitur pater:
Et, quantum ego intelligere possum. Clit. quid? Sy.
non aberit longius.
Clit. Quid id ergo? Sy. sic est, non esse horum te arbi-
tror. Clit. qui istuc Syre?
Satin' sanus es? Sy. ego dicam, quod mihi in mentem:
tu dijudica.
Dum istic fuisti solus, dum nulla alia delectatio,

Iucunda va-
rietas est in
fabula. Su-
pra seruus
magnifice
prædicat se
ipse, & pu-
tat se astu-
tissime fe-
fuisse vitri-
q; senem?
Nunc con-
tra deplo-
rat exitum
tamte mera-
rij consilij.
Estq; egre-
gia imago
humanorū
consiliorū,
quibus sæpe
cum vident-
tur astutis-
sime cogi-
tata, non
respondent
exitus.

24 Que

HEAVTONT.

Quæ propior esset, te indulgebant, tibi dabant nunc,
filia

Postquam est inuenta vera, inuenta est causa, qua te
expellerent.

Clit. Est verisimile. Sy an tu ob peccatum hoc esse
illum iratum putas?

Clit. Non arbitror. Sy. nunc aliud specta: matres omnes
filijs

In peccato adiutrices auxilio in paterna iniuria
Solent esse: id non fit. Clit. verum dicu: quid ergo
nunc faciam

Syre? Sy. suspicionem istam ex illis quære: rem profer
palam.

Si non est verum, ad misericordiam ambos adduces
cito, aut

Scibus cuius sis. Clit. rectè suades: faciam. Sy. sat rectè
mibi in

Mentem venit: namq; adolescens, quam minima in
spe situs eras,

Tam facilimè patris pacem in leges conficiet suas.

Etiam haud scio, an ne vxorem ducat, ac Syro nil
gratiæ

Quid autem hoc? senex exit foras: ego fugio, adhuc
quod factum est.

Iamb. tety. Miror non inuisse illico arripi me. ad Menedemum
catalectic hinc pergam,

Eum precatorem mihi paro, seni nostro fidei nihil
habeo. Actus

ACTVS V. SCENA III.

Iambici quadrati acatolectici, Trochaici

variij numero septem.

Sofstrata, Chremes,

Profecto, nisi caues tu homo, aliquid gnato con- Faceta ma-
ficies mali: tris cum vi-

Idq; adeo miror, quomodo tam ineptum quicquam ro collatio.
potuerit tibi

Venire in mentem, mi vir, Ch. ob, pergin' mulier esse?
vllámne ego

Rem vnquam volui, quin tu in ea re mihi fueris ad-
uoratrix Sofstrata?

At si rogitem iam quid est quid peccem, aut quam-
obrem hoc faciam, nescias.

In qua re nunc tam confidenter restas stulta? So ego
nescio.

Ch. Imò scis potius, quàm quidem redeat ad integrum Sena. cata-
eadem oratio. lectici.

S. Ob iniquos es, qui me tacere de re tanta postules.

Ch. non postulo, iam loquere, nihilo minus ego hoc fa-
ciam tamen.

So. Facies? Ch. verum. So. non vides, quantum mali ex Trochai.
ea re excites?

Subditum se suspicatur. Ch. subditum, ain' tu? So. cer- Octonarius
te inquam, mi vir. hyperc Do.

Ch. Confitere tuum non esse. So. ah, obsecro, istuc ini- nar. cat.
micis fiet. Tetramet.

Egon confiteor meum non esse filium, qui sit meus? Iambic.
Qs Ch. Quid catalect.

H E A V T O N T.

Ch. Quid metuis? ne non cum velis, conuincas esse illam tuam?

So. Quod filia est inuenta? Ch. non, sed quod magis credendum fuit,

Dimeter,
Trochaic.

Id quod est consimilis moribus:

Conuincas facile ex te natum: nam tui similis est probe:

Nam illi nihil vitij est relictum, quin id iidem sit tibus
Tum praeterea talem, nisi tu, nulla pareret filium.
Sed ipse egreditur, quam seuerus, rem cum videas,
censeas.

ACTVS V. SCENA IIII.

Trochaici quadrati catalectici, permixtis
Iambicis aliquot.

Clitipho, Sostrata, Chremes.

SI vnquam vllum fuit tempus mater, cum ego vnluprati tibi

Fuerim, dictus filius tuus tua voluntate, obsecro

Eius vt memineris, atq; inopis nunc te misere scas
mei,

Quod peto & volo, parentis meos vt commones res
mibi.

So. obsecro mi gnate, ne istuc in animum inducas tuum,

Alienum esse te. Clit. sum. So. miseram me, hoc cene
quaesisti obsecro?

ACTVS V. SCENA IIII.

Ita mihi, atq; huic sis superstes, vt ex me, atq; ex hoc
natus es :

Et caue post hac, si me amas, vnquam istuc verbum ex Obiurgatio
te audiam. conueniens

Ch. At ego, si me metuis, mores caue in te esse istos patri.
sentiam.

Clit. Quos? Ch. si scire vis, ego dicam: gerno, iners,
fraus, belluo,

Ganeo, damnosus: crede & nostrum te esse credito.

Clit. Non sunt iam hæc parentis dicta. Ch. non, si ex
capite sis meo

Natus, item vt aiunt Mineruam esse ex Ioue, ea cau-
sa magis

Patiar Clitipha flagitijs tuis me infamem fieri.

So. Dij istæc prohibeant. Ch. Deos nescio: ego, quod
potero, enitar sedulo.

Quæris id, quod habes. parentis: quod abesi, non quæ-
ris, patri.

Quo modo obsequare, & vt serues quod labore inue-
nerit.

Non mihi per fallacias adducere ante oculos? pudet
Dicere hæc præsentè verbum turpe: ac te id nullo mo-
do

Facere piguit: Clit. eheu, quàm ego nunc totus displi-
ceo mihi,

Quàm pudet: neq; quod principium, incipiam ad pla-
candum, scio.

ACTVS.

HEAVTONT.

ACTVS V. SCENAV.

Trochaici quadrati acatalelici, mixtis
Iambicis quadratis.

MENEDEMVS, CHREMES, CLI-
TIPTHO, SOSTRATA.

Catastro-
phe.

E Nimvero Chremes nimis grauitur cruciati adol-
lescentulum,

Nimisq; inhumanè. exeo ergo vt pacem conciliem,
optumè

Ipsos video. Ch. ebem, Menedeme, cur non accersi iu-
bes

Filiam & quod dotis dixi firmas? So. mi vir, te obse-
cro

Ne facias. Cli. pater, obsecro vt mihi ignoscas. Me. da
veniam Chreme,

Iamb. cetr. Sine te exorem. Ch. egone mea bona vt dem Bacchidi
dono? sciens

Iambicus. Non faciam. Me. at id nos non sinemus. Clit. si me vi-
uum vis pater,

Trochaic. Ignosce. So. age, Chreme mi. Me. age quaeso, ne tam of-
firma te Chreme.

Ch. Quid is iuc? video non licere, vt caeperam, hoc per-
tendere.

Me. Facis vt te decet. Ch. ea lege hoc adeo faciam, si
id faciat

Quod ego hunc equum censeo. Clit. pater, omnia fa-
tiam, impera.

Ch. Vxo.

ACTVS V. SCENA V.

Ch. Vxorem vt ducas. Clit. pater. Ch. nihil audio.

M. ad me recipio ;

Faciet. Ch. nihil etiam audio ipsum. Clit. perij. So. an dubitas Clitipho ?

Ch. imò vtrum valt. Me. faciet omnia. So. hæc dum incipias grauiã sunt,

Dumq; ignores : vbi cognoris, facilia. Clit. faciam pater.

So. Nate mi ego pol tibi dabo puellam lepidã, quam Nate mi, tu facile amis, est extra

Filiam Phanocratæ nostri. Cli ruffamne illam virgi- ver sum. nem

Cassiam, sparsò ore, adunco naso, non possum pater.

Ch. Eia, vt elegans est, credas animum ibi esse. So. ali- am dabo.

Clit. Quid istuc? quandoquidem ducenda est, egomet propemodum,

Quam volo. So. nunc pol laudognate te. Clit. Archonidis filiam.

So. Perplacet. Clit. pater hoc nunc restat. Ch. quid e Clit. Syro ignoscas volo

Quæ mea causa fecit. Ch. fiat. Vos valete & plaudite.

Calliopius recensui.

ARGV.